

Krav vedrørende arbejdsklausul, Corporate Social Responsibility (CSR)-forpligtelser og forpligtelser i henhold til internationale sanktioner efter FMI Standardbetingelser og Grundvilkår

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	INDLEDNING.....	2
2.	ILO-KONVENTION NR 94 – ARBEJDSKLAUSUL.....	2
3.	CSR-FORPLIGTELSESR	3
3.1	Generelle forpligtelser.....	4
3.2	Menneskerettigheder	4
3.3	Arbejdstagerrettigheder	5
3.4	Miljø.....	5
3.5	Antikorruption.....	5
4.	FORPLIGTELSESR I HENHOLD TIL INTERNATIONALE SANKTIONER	6
5.	LEVERANDØRENS FORPLIGTELSESR I HENHOLD TIL ARBEJDSKLAUSULEN, CSR OG INTERNATIONALE SANKTIONER	6
5.1	Underleverandører	6
6.	DUE DILIGENCE-PROCEDURER I RELATION TIL FORPLIGTELSESR I HENHOLD TIL ARBEJDSKLAUSULEN, CSR OG INTERNATIONALE SANKTIONER.....	6
6.1	Generelt.....	6
6.1.1	Leverandørens due diligence.....	6
6.1.2	FMI's due diligence og opfølgende aktiviteter.....	7
6.2	Dokumentation og Leverandørens selvevaluering i forhold til CSR	7
6.2.1	Dokumentation	7
6.2.2	Leverandørens selvevaluering.....	8
6.3	Inspektioner på stedet & Audit.....	8
6.4	Procedurer og dokumentation ved konkret begrundet mistanke om tilsidesættelse af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelser og forpligtelser i henhold til internationale sanktioner	9
7.	TILSIDESÆTTELSE AF ARBEJDSKLAUSULEN, CSR-FORPLIGTELSESR OG/ELLER FORPLIGTELSESR I HENHOLD TIL INTERNATIONALE SANKTIONER	10
8.	ANSVAR OG AFHJÆLPENDE FORANSTALTNINGER I RELATION TIL ARBEJDSKLAUSULEN, CSR-FORPLIGTELSESR OG/ELLER FORPLIGTELSESR I HENHOLD TIL INTERNATIONALE SANKTIONER	10

1. INDLEDNING

Forsvaret skal bidrage til at fremme fred og sikkerhed og værne om de værdier, som det danske samfund bygger på. I naturlig forlængelse heraf støtter og fremmer FMI de internationalt anerkendte principper for ansvarlig virksomhedsadfærd (CSR), som disse er kommet til udtryk i FNs Global Compacts 10 principper, FNs retningslinjer om menneskerettigheder og erhvervsliv, OECDs retningslinjer for multinationale virksomheder og ILOs principper og rettigheder på arbejdspladsen samt gældende internationale sanktioner, som Staten har påtaget sig at overholde.

Dette dokument fastlægger Leverandørens forpligtelser i denne henseende og består af en Arbejdsklausul, jf. punkt 2, øvrige CSR-forpligtelser, jf. punkt 3, forpligtelser i henhold til internationale sanktioner, jf. punkt 4, og fælles procedurer og foranstaltninger vedrørende forpligtelser i henhold til Arbejdsklausulen, CSR og internationale sanktioner, jf. punkt 5-8.

2. ILO-KONVENTION NR 94 – ARBEJDSKLAUSUL

Denne Arbejdsklausul finder ikke anvendelse på Aftaler vedrørende køb af Leverancer, der indgår i Leverandørens (herunder Underleverandørens) sædvanlige produktion eller lager, hyldevarer, medmindre Leverancen er fremstillet i en kundespecifik produktion til FMI.

For arbejde, der udføres i Danmark i forbindelse med Aftalens opfyldelse, er Leverandøren forpligtet til at sikre, at arbejdstagere hos Leverandøren og eventuelle Underleverandører, som medvirker til at opfylde Aftalen, er sikret løn (herunder særlige ydelser), arbejdstid og andre arbejdsvilkår, som ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for arbejde af samme art i henhold til en kollektiv overenskomst indgået af de inden for det pågældende faglige område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark, og som gælder på hele det danske område.

For arbejde, der udføres uden for Danmark i forbindelse med Aftalens opfyldelse, er Leverandøren forpligtet til at sikre, at arbejdstagere hos Leverandøren og eventuelle Underleverandører, som medvirker til at opfylde Aftalen, er sikret løn (herunder særlige ydelser), arbejdstid og andre arbejdsvilkår, som ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for arbejde af samme art i henhold til nationale regler og love, herunder internationale forpligtelser, for arbejde udført i det pågældende land.

Leverandøren og eventuelle Underleverandører, der medvirker til Aftalens opfyldelse, er forpligtet til at sikre, at arbejdstagerne bliver orienteret om de vilkår, der følger af Arbejdsklausulen.

FMI kan til enhver tid udbede sig relevant dokumentation for overholdelse af de i denne Arbejdsklausul fastsatte løn- og arbejdsvilkår for arbejdstagerne samt foretage audit vedrørende overholdelse af Arbejdsklausulen, jf. også punkt 6.2 og 6.3. FMI kan således kræve, at Leverandøren efter skriftligt påkrav herom, jf. punkt 6.2.1, leverer relevant dokumentation, såsom løn- og timesedler, lønregnskab og ansættelseskontrakter samt øvrige dokumenter, der fastlægger grundlaget for arbejdsvilkårene og beregning af udbetalingerne.

Såfremt Leverandøren ikke leverer den krævede dokumentation inden for de fastsatte tidsfrister, er FMI berettiget til at tilbageholde vederlag til Leverandøren, indtil Leverandøren har leveret den krævede dokumentation.

Leverandøren er under alle omstændigheder forpligtet til at overholde gældende regler og bestemmelser om persondata (for tiden databeskyttelsesloven og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger). Leverandøren er i den forbindelse berettiget til at fjerne eller anonymisere persondata som defineret i artikel 4, nr. 1 og artikel 9 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016, såsom oplysninger om navn, løn, e-mailadresse, racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, eller om helbredsforhold eller seksuel orientering fra de pågældende data, i det omfang det stadig er muligt for FMI at vurdere Leverandørens overholdelse af Arbejdsklausulen. Såfremt det er nødvendigt at fremsende ikke-anonymiseret dokumentation til brug for FMIs vurdering af Leverandørens overholdelse af Arbejdsklausulen, skal Leverandøren sikre sig, at det fornødne samtykke fra den enkelte arbejdstager, jf. gældende bestemmelser og regler om beskyttelse af personoplysninger, er indhentet, således at dokumentationen kan fremsendes inden for den ovenfor angivne tidsfrist.

FMI kan til brug for sin vurdering af, om Leverandøren eller Underleverandører har overholdt Arbejdsklausulen, søge rådgivning hos relevante arbejdsgiver- og/eller arbejdstagerorganisationer.

Overholder Leverandøren ikke Arbejdsklausulen, og medfører dette et berettiget krav på yderligere løn til arbejdstagerne, er FMI berettiget til at tilbageholde vederlag til Leverandøren svarende til det berettigede krav for at sikre, at Arbejdsklausulen og arbejdsvilkårene overholdes.

Leverandøren er endvidere forpligtet til at træffe passende foranstaltninger til ubedring af tilsidesættelsen af Arbejdsklausulen.

Arbejdsklausulen anses for tilsidesat, såfremt arbejde udført i forbindelse med Aftalens opfyldelse ikke opfylder de i dette punkt 2 anførte krav, og/eller hvis Leverandøren undlader at træffe passende afhjælpningsforanstaltninger.

Manglende rettidig levering af den ønskede dokumentation anses endvidere for tilsidesættelse af Arbejdsklausulen.

3. CSR-FORPLIGTELSE

FMIs primære ansvar er over for Forsvarets Personale, der skal løse deres opgaver under alle forhold og ofte i farlige situationer. De er afhængige af beskaffenheden og kvaliteten af de produkter og services, FMI anskaffer.

FMI anerkender samtidig sit ansvar for at anskaffe produkter og/eller services, der er fremstillet eller på anden måde leveret under forhold, der ikke forårsager eller medvirker til skadelige virkninger på mennesker og miljø, og at søge at undgå skadelige virkninger, der er direkte forbundet med aktiviteter, produkter eller ydelser fra forretningspartnere.

Hvis Leverandøren har forårsaget eller medvirket til skadelige virkninger på mennesker eller miljø, eller har forårsaget eller medvirket til korrupsion eller overtrædelse af internationale sanktioner, vil FMI som udgangspunkt indlede en tæt dialog med Leverandøren for at få belyst sagen og påvirke Leverandøren til at få standset eller begrænset de negative følger, korrupsion eller overtrædelse af internationale sanktioner.

Leverandøren er i den forbindelse forpligtet til at få standset eller begrænset de skadelige virkninger på mennesker og miljø, korrupsionen eller overtrædelsen af internationale sanktioner med al den indflydelse, som Leverandøren kan mobilisere. Leverandørens indflydelse skal vurderes på baggrund af Leverandørens muligheder for alene eller sammen med andre at bevirke en ændring i de procedurer hos Underleverandøren, der forårsager de skadelige virkninger på mennesker eller miljø, eller som forårsager eller medvirker til korrupsion eller overtrædelse af internationale sanktioner. En sådan indflydelse kan eksempelvis øges ved at tilbyde Underleverandøren kapacitetsopbygning eller andre incitamenter, eller ved i samarbejde med andre at generere en samlet effekt.

FMI forbeholder sig dog ret til at træffe foranstaltninger i henhold til punkt 8, hvis dialogen med Leverandøren er forgæves, eller hvis risikoen for gentagne skadelige virkninger på mennesker eller miljø, korrupsion eller overtrædelse af internationale sanktioner ikke kan blive væsentligt reduceret.

3.1 GENERELLE FORPLIGTELSER

Under opfyldelsen af Aftalen er Leverandøren forpligtet til at respektere CSR-bestemmelserne ved overholdelse af:

- Principperne i FNs Global Compact Initiative,
- Kravene som formuleret i de konventioner, der ligger til grund for ovennævnte principper, eller som implementerer disse, herunder FNs retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv, ILO's principper og rettigheder på arbejdspladsen og OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, og
- De specifikke krav, der fremgår nedenfor.

Principperne i FNs Global Compact har følgende indhold:

Menneskerettigheder

Virksomheder bør støtte og respektere beskyttelsen af internationalt erklærede menneskerettigheder og sikre sig, at de ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne.

Arbejdstagerrettigheder

Virksomheder bør opretholde foreningsfriheden og effektivt anerkende retten til kollektiv forhandling, støtte udryddelse af alle former for tvangsarbejde, støtte effektiv afskaffelse af børnearbejde og eliminere diskrimination i relation til arbejds- og ansættelsesforhold.

Miljø

Virksomheder bør støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer, tage initiativ til at fremme større miljømæssig ansvarlighed, og opfordre til udvikling og udbredelse af miljøvenlige teknologier.

Antikorrupsion

Virksomheder bør modarbejde alle former for korrupsion, herunder afpresning og bestikkelse.

3.2 MENNESKERETTIGHEDER

Leverandøren indestår for, at Leverandøren ved opfyldelsen af Aftalen til enhver tid overholder gældende lovgivning om forbud mod forskelsbehandling på grund af religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse, eller som tager sigte på at sikre etnisk ligebehandling.

3.3 ARBEJDSTAGERRETTIGHEDER

Leverandøren forpligter sig til ved opfyldelsen af Aftalen at sikre overholdelsen af grundlæggende arbejdstagerrettigheder, hvilket bl.a. indebærer, at de leverede produkter/services og dele heraf ikke produceres/leveres i strid med:

- det generelle forbud mod tvangsarbejde, således som dette bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 29 og 105,
- det generelle forbud mod anvendelse af børnearbejde, således som dette bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 138 og 182,
- det generelle princip om retten til foreningsfrihed og effektiv anerkendelse af retten til kollektiv forhandling, således som dette bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 87, 98 og 135,
- det generelle princip om retten til rimelig aflønning, således som dette bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 26 og 131 og FNs Menneskerettighedserklæring, artikel 23, stk. 3,
- det generelle princip om retten til rimelige arbejdstider, således som dette bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 1 og 30 og FNs Menneskerettighedserklæring, artikel 24,
- det generelle princip om retten til et sikkert og sundt arbejdsmiljø, således som dette bl.a. har fundet udtryk i ILO-konvention nr. 155.

3.4 MILJØ

Leverandøren forpligter sig til ved opfyldelsen af Aftalen at medvirke til at værne om natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Ved produktion og levering af Leverancer skal Leverandøren i rimeligt omfang bestræbe sig på:

- at forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, jord og undergrund samt vibrations- og støjulemper,
- at anvende hygiejnisk begrundede processer af betydning for miljøet og for mennesker,
- at begrænse anvendelse og spild af råstoffer og andre ressourcer,
- at fremme anvendelsen af renere teknologi, samt
- at fremme genanvendelse og begrænse problemer i forbindelse med affaldsbortskaffelse.

Der lægges herved vægt på, hvad der er opnåeligt ved anvendelsen af den bedste, almindeligt anerkendte og tilgængelige teknik, herunder mindre forurenende råvarer, processer og anlæg og de bedst mulige forureningsbekæmpende foranstaltninger.

3.5 ANTIKORRUPTION

Leverandøren forpligter sig til ved opfyldelsen af Aftalen at afholde sig fra alle former for korrupsion og enhver anden ulovlig indflydelse på embedsmænd, domstole og/eller private enheder eller misbrug af en betroet stilling til egen vinding, såsom:

- Aktiv korrupsion
- Passiv korrupsion
- Bestikkelse
- Afpresning
- Underslæb
- Bedrageri
- Mandatsvig
- Embedsmisbrug

Endelig dom for korrupsion i Aftalens løbetid, herunder aktiv bestikkelse som defineret i henholdsvis artikel 3 i Rådets retsakt af 26. maj 1997 og artikel 2, stk. 1 i Rådets

rammeafgørelse 2003/568/JHA af 22. juli 2003 om bekæmpelse af bestikkelse i den private sektor eller enhver anden ulovlig indflydelse eller misbrug af betroet stilling som anført ovenfor, anses altid for væsentlig tilsidesættelse af CSR-forpligtelserne, jf. punkt 7 og 8 i nærværende dokument. Dette gælder også, når en person, der er medlem af Leverandørens administrations-, ledelses- eller tilsynsorgan eller har beføjelse til at repræsentere, kontrollere eller træffe beslutninger heri, har fået en sådan endelig dom.

4. FORPLIGTELSE I HENHOLD TIL INTERNATIONALE SANKTIONER

Leverandøren forpligter sig til ved opfyldelsen af Aftalen at overholde gældende internationale sanktioner, som Staten har påtaget sig at overholde. Sanktionerne vil primært være indført i FN- og/eller EU-regi og kan vedrøre internationale sanktioner mod stater, virksomheder, personer eller sanktionspålagte produkter eller ydelser.

Oplysninger om gældende sanktioner kan indhentes hos Udenrigsministeriet, som er den kompetente danske myndighed i relation til internationale sanktioner.

En oversigt over de sanktioner, som Staten p.t. er forpligtet til at overholde, er tilgængelig på <http://um.dk/da/Udenrigspolitik/folkeretten/sanktioner/gældende-sanktioner/>, og hvis de er tiltrådt af EU, kan der indhentes yderligere oplysninger på EU's sanktionsliste, <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>. Benyttelsen af disse links er dog udelukkende Leverandørens ansvar, og FMI fralægger sig ethvert ansvar for tab eller skade forbundet med benyttelsen af disse links eller de oplysninger, der måtte opnås ved anvendelsen deraf. FMI fralægger sig endvidere ethvert ansvar for ændring, flytning eller fuldstændig sletning af disse links/services i Aftalens løbetid.

5. LEVERANDØRENS FORPLIGTELSE I HENHOLD TIL ARBEJDSKLAUSULEN, CSR OG INTERNATIONALE SANKTIONER

Leverandørens forpligtelser i henhold til Arbejdsklausulen, CSR og internationale sanktioner ved opfyldelsen af Aftalen, jf. punkt 2, 3 og 4, og de i punkt 6-8 fastsatte procedurer og foranstaltninger angår kun det under Aftalen udførte og leverede.

5.1 UNDERLEVERANDØRER

Med hensyn til de i punkt 2, 3 og 4 anførte forpligtelser i henhold til Arbejdsklausulen, CSR og internationale sanktioner samt de i punkt 6-8 anførte procedurer og foranstaltninger er Leverandøren også ansvarlig for handlinger og undladelser fra Underleverandører, der medvirker til opfyldelsen af Aftalen, som om deres handlinger og undladelser var Leverandørens egne.

6. DUE DILIGENCE-PROCEDURER I RELATION TIL FORPLIGTELSE I HENHOLD TIL ARBEJDSKLAUSULEN, CSR OG INTERNATIONALE SANKTIONER

6.1 GENERELT

6.1.1 Leverandørens due diligence

Leverandøren er forpligtet til at etablere og opretholde en due diligence-proces, der sikrer, at Leverandøren er i stand til at identificere, forebygge, begrænse og redegøre for, hvordan eksisterende og potentielle skadelige virkninger på mennesker og miljø, korruption eller

overtrædelse af internationale sanktioner håndteres på baggrund af de forpligtelser, der er anført i dette dokument.

Risici og virkninger varierer i forhold til land, produkt og ydelse, og Leverandøren skal derfor foretage og opretholde en dynamisk, relevant og konkret risikoanalyse i forhold til opfyldelsen af Aftalen.

Leverandøren er endvidere forpligtet til at videreformidle og drøfte relevante Arbejdsklausul, CSR- og/eller internationale sanktionsanliggender i forhold til opfyldelsen af Aftalen med FMI, jf. dette dokument.

6.1.2 FMI's due diligence og opfølgende aktiviteter

FMI skal som en del af Staten og inden for sit område og/eller jurisdiktion bekæmpe tredjeparters, herunder virksomheders, krænkelse af menneskerettigheder i overensstemmelse med FNs retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv. For at bidrage til at fremme fred og sikkerhed og værne om de værdier, som det danske samfund bygger på, jf. punkt 1, indebærer dette endvidere, at FMI skal træffe passende foranstaltninger til at forhindre, undersøge, standse eller begrænse sådanne krænkelse ved hjælp af effektive og proportionale opfølgende aktiviteter.

Omfanget af FMI's due diligence- og opfølgende aktiviteter, herunder anmodning om dokumentation og/eller Leverandørens selvevaluering eller audits, jf. dette dokument, vil blive baseret på FMI's risikovurdering.

6.2 DOKUMENTATION OG LEVERANDØRENS SELVEVALUERING I FORHOLD TIL CSR

6.2.1 Dokumentation

FMI vil som udgangspunkt kun anmode om dokumentation for Leverandørens overholdelse af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelserne og/eller forpligtelserne i henhold til internationale sanktioner i Aftalens løbetid, hvis der foreligger særlig anledning hertil, herunder mistanke baseret på FMI's risikovurdering og/eller konkret begrundet mistanke. I sådanne tilfælde er Leverandøren forpligtet til på FMI's anmodning at levere relevant dokumentation for overholdelse af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelser og/eller forpligtelser i henhold til internationale sanktioner, jf. punkt 2, 3, 4, 5 og 7.

Relevant dokumentation for overholdelse skal som minimum omfatte dokumentation for Leverancen samt en skriftlig erklæring.

Leverandøren skal således som minimum levere dokumentation for:

1. anvendelsen af Underleverandører til den konkrete opfyldelse af Aftalen,
2. de produktionsprocesser og/eller -metoder, som Leverancen er fremstillet og/eller leveret i henhold til, og
3. de materialer eller produkter, der er anvendt i Leverancen.

Dokumentationen skal være ledsaget af attester og/eller anden dokumentation fra tredjeparter, der dokumenterer overholdelse.

Den skriftlige erklæring skal beskrive, hvordan Leverandørens

1. egne handlinger,

2. valg af Underleverandører, og/eller
3. valg af materialer eller produkter

kan have betydning for overholdelsen af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelserne og/eller forpligtelserne i henhold til internationale sanktioner ved opfyldelsen af Aftalen.

Den skriftlige erklæring skal endvidere indeholde en beskrivelse af

4. konkrete handlinger eller tiltag, der er foretaget af Leverandøren med henblik på at overholde Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelserne og/eller forpligtelserne i henhold til internationale sanktioner og på at nedbringe risikoen for tilsidesættelse,
5. konkrete handlinger eller tiltag, der vil blive foretaget af Leverandøren med henblik på at overholde Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelserne og/eller forpligtelserne i henhold til internationale sanktioner og på at nedbringe risikoen for tilsidesættelse, og
6. hvordan Leverandøren vil føre tilsyn og følge op på disse handlinger.

Hvis Leverandøren har udarbejdet en såkaldt "Communication on progress" (COP) vedrørende CSR-forpligtelserne, som er offentliggjort på FNs Global Compacts hjemmeside, kan denne udgøre en del af dokumentationen/den skriftlige erklæring.

Leverandøren er forpligtet til at levere dokumentationen inden for 10 (ti) Arbejdsdage. Såfremt der er tale om Underleverandører, skal samme relevante dokumentation leveres inden for rimelig tid, dog senest 30 (tredive) Arbejdsdage. Under særlige omstændigheder kan tidsfristen forlænges af FMI på Leverandørens begrundede, skriftlige og underskrevne anmodning.

6.2.2 Leverandørens selvevaluering

FMI vil som udgangspunkt kun anmode om Leverandørens selvevaluering i forhold til CSR i Aftalens løbetid, hvis der foreligger særlig anledning hertil, herunder mistanke baseret på FMIs risikovurdering og/eller konkret begrundet mistanke.

6.3 INSPEKTIONER PÅ STEDET & AUDIT

FMI kan udføre inspektioner på stedet og audits i Aftalens løbetid.

I sådanne tilfælde er FMI berettiget til at udføre inspektioner på stedet eller audits på produktionsfaciliteter eller andre steder, der anvendes til opfyldelsen af Aftalen af Leverandøren eller en eventuel Underleverandør, når og hvis FMI finder det nødvendigt, og uanset hvilke af ovennævnte grunde, der oplyses som værende anledningen til inspektionen.

Inspektioner på stedet vil blive udført af FMI, eller en tredjemand på vegne af FMI, i forbindelse med regelmæssige besøg hos Leverandøren og vil bestå af relevante spørgsmål, som Leverandøren eller Underleverandøren er forpligtet til at besvare vedrørende overholdelse af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelser og/eller forpligtelser i henhold til internationale sanktioner.

En audit er en systematisk, objektiv og dokumenteret aktivitet udført med det formål at tilvejebringe objektivt bevis for Leverandørens og/eller dennes Underleverandørers overholdelse af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelserne og/eller forpligtelserne i henhold til internationale sanktioner, jf. punkt 2, 3 og 4.

Audit vedrørende Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelser/forpligtelser i henhold til internationale sanktioner kan udføres af:

- FMI (andenpartsaudit)
- En ekstern virksomhed på vegne af FMI (tredjepartsaudit)

Når FMI eller en tredjemand på vegne af FMI befinder sig på Leverandørens eller en Underleverandørs faciliteter, skal Leverandøren sikre sig, at FMI eller den pågældende tredjemand får adgang og bliver instrueret i eventuelle særlige sikkerhedshensyn. FMI eller den pågældende tredjemand er forpligtet til at følge disse instrukser. Endvidere skal Leverandøren sikre sig, at FMI eller den pågældende tredjemand får adgang til de relevante faciliteter, personale og oplysninger, der er nødvendige for den pågældende inspektion på stedet eller audit.

FMI vil som udgangspunkt kun udføre de ovennævnte inspektioner på steder og/eller audits, hvis der foreligger særlig anledning hertil, herunder mistanke baseret på FMIs risikovurdering og/eller konkret begrundet mistanke.

6.4 PROCEDURER OG DOKUMENTATION VED KONKRET BEGRUNDET MISTANKE OM TILSIDESÆTTELSE AF ARBEJDSKLAUSULEN, CSR-FORPLIGTELSE OG FORPLIGTELSE I HENHOLD TIL INTERNATIONALE SANKTIONER

Såfremt Leverandøren får kendskab til en eksisterende eller potentiel tilsidesættelse af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelser og/eller forpligtelser i henhold til internationale sanktioner, jf. punkt 2, 3 og 4, begået af Leverandøren eller en Underleverandør, skal Leverandøren straks af egen drift informere FMI herom. FMI vil dernæst indlede en tæt dialog med Leverandøren med henblik på at få belyst sagen og påvirke til en standsning eller begrænsning af tilsidesættelsen.

FMI vil tage lignende initiativer ved konkret begrundet mistanke om Leverandørens og/eller en Underleverandørs tilsidesættelse af forpligtelserne i henhold til Arbejdsklausulen, CSR og/eller internationale sanktioner, jf. punkt 2, 3, 4, 5 og 7.

Sådan mistanke om tilsidesættelse, jf. punkt 7, anses bl.a. for at foreligge, såfremt der anlægges sag mod Leverandøren eller en Underleverandør for tilsidesættelse af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelserne og/eller forpligtelserne i henhold til internationale sanktioner, jf. punkt 2, 3, 4, 5 og 7, i forbindelse med opfyldelsen af Aftalen.

I tilfælde af en sådan eksisterende, potentiel tilsidesættelse, eller mistanke om tilsidesættelse, eller hvis der foreligger mistanke om tilsidesættelse af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelserne og/eller forpligtelserne i henhold til internationale sanktioner begået af Leverandøren eller en Underleverandør, skal Leverandøren endvidere levere relevant dokumentation på FMIs skriftlige anmodning herom, jf. punkt 2 eller 6.2.1. Dokumentationen skal leveres uden ugrundet ophold og under ingen omstændigheder senere end det i punkt 2 eller 6.2.1 anførte. FMI er endvidere berettiget til at anmode om en opdateret selvevaluering fra Leverandøren eller foretage inspektion på stedet eller audit, jf. punkt 6.2.2 og 6.3.

Leverandøren skal uden ugrundet ophold tage skridt til at behandle og løse en sådan tilsidesættelse i dialog med de(n) pågældende Underleverandør(er). Leverandøren er endvidere forpligtet til at underrette FMI om sagen og eventuelle praktiske tiltag, som er eller vil blive foretaget af Leverandøren med henblik på at afhjælpe tilsidesættelsen.

FMI kan forlange, at eventuelle produkter/ydelser, der skal leveres i henhold til Aftalen, og som endnu ikke er leveret, stilles i bero i dokumentations- og/eller audit-perioden. Leverandøren er ikke berettiget til betaling eller godtgørelse for leverancer, der er stillet i bero.

FMI vil på baggrund af den skriftlige erklæring og dokumentation mv. foretage en konkret vurdering af den enkelte sag, hvorunder alle relevante forhold vil blive taget i betragtning.

7. TILSIDESÆTTELSE AF ARBEJDSKLAUSULEN, CSR-FORPLIGTELSE OG/ELLER FORPLIGTELSE I HENHOLD TIL INTERNATIONALE SANKTIONER

En tilsidesættelse af Arbejdsklausulen anses at have fundet sted som anført i punkt 2.

Tilsidesættelse af CSR-forpligtelser og/eller forpligtelser i henhold til internationale sanktioner anses at have fundet sted, såfremt Leverancer helt eller delvist fremstilles eller leveres under omstændigheder eller under anvendelse af metoder, der ikke overholder de i punkt 3, 4 og 5 anførte CSR-forpligtelser og/eller forpligtelser i henhold til internationale sanktioner.

Såfremt Leverandøren undlader at levere den krævede dokumentation, herunder Leverandørens selvevaluering, inden for den i punkt 6.2.1 fastsatte frist, undlader at træffe passende foranstaltninger, så FMI kan foretage inspektioner på stedet eller audits som anført i punkt 6.3, og/eller undlader af egen drift at underrette FMI og træffe foranstaltninger som fastsat i punkt 6, anses dette tillige som tilsidesættelse af forpligtelserne.

8. ANSVAR OG AFHJÆLPENDE FORANSTALTNINGER I RELATION TIL ARBEJDSKLAUSULEN, CSR-FORPLIGTELSE OG/ELLER FORPLIGTELSE I HENHOLD TIL INTERNATIONALE SANKTIONER

I tilfælde af Leverandørens eller en Underleverandørs tilsidesættelse af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelserne og/eller forpligtelserne i henhold til internationale sanktioner, jf. punkt 2, 3 og 4, og/eller de i punkt 5-7 anførte procedurer og foranstaltninger, vil FMI indlede en tæt dialog med Leverandøren med henblik på at få belyst sagen.

Leverandøren er forpligtet til

at deltage loyalt i dialogen,

at standse eller begrænse de negative følger af Leverandørens handlinger eller undladelser, og

at bruge sin indflydelse over for sine Underleverandører til at få standset eller begrænset de negative følger af Underleverandørens handlinger eller undladelser, jf. punkt 3.

Ved vurderingen af, om Leverandøren er ansvarlig for Leverandørens eller en Underleverandørs tilsidesættelse af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelserne og/eller forpligtelserne i henhold til internationale sanktioner, jf. punkt 2, 3 og 4, og/eller de i punkt 5-7 anførte procedurer og foranstaltninger, vil følgende blive taget i betragtning:

- Leverandørens due diligence-proces og risikoanalyse,
- Leverandørens egne produktionsprocesser og metoder,
- Leverandørens valg af Underleverandører eller materialer eller produkter anvendt i Leverancen,

- Eventuelle praktiske handlinger eller tiltag foretaget af Leverandøren med henblik på at afhjælpe eller påvirke forholdene,
- Om Leverandøren fuldt ud har genoprettet forvoldt skade, herunder ved udbetaling af rimelig erstatning. Vurderingen af, om en ved opfyldelse af Aftalen forvoldt skade er rimeligt genoprettet, er uafhængig af, om de nationale erstatningsregler, der regulerer det konkrete forhold, eventuelt alene tillader delvis skadesløsholdelse,
- Udstrækningen af den indflydelse, Leverandøren er i stand til at udøve på Underleverandører, herunder praktiske foranstaltninger truffet af Leverandøren med henblik på at øge sin indflydelse, jf. punkt 3.
- Hvorvidt Leverandøren ved sin adfærd har kunnet påvirke forholdet i øvrigt.

Dialogen og de foranstaltninger, der træffes i den forbindelse, skal være det primære værktøj til håndtering af tilsidesatte forpligtelser i henhold til Arbejdsklausulen, CSR og/eller internationale sanktioner. Endvidere er FMI i forhold til tilsidesættelse af Arbejdsklausulen berettiget til de i punkt 2 anførte tiltag. Hvis dialogen med Leverandøren imidlertid er forgæves, eller hvis risikoen for gentagne skadelige virkninger i situationer, hvor Leverandøren er ansvarlig for tilsidesættelse af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelserne og/eller forpligtelserne i henhold til internationale sanktioner, jf. ovenfor, ikke kan blive væsentligt reduceret, er FMI som en sidste udvej, ud over at stille leverancerne i bero, jf. punkt 6.4, berettiget til at hæve Aftalen i overensstemmelse med Aftalen.

Ved vurderingen af de ovenfor nævnte tiltag tager FMI i betragtning, om de er proportionale under hensyntagen til alle relevante forhold, herunder Leverandørens erklæring, dokumentation og eventuelle påbegyndte udbedringstiltag, herunder eventuelle konkrete handlinger og tiltag foretaget af Leverandøren med henblik på overholdelse af Arbejdsklausulen, CSR-forpligtelserne og/eller forpligtelserne i henhold til internationale sanktioner, samt på nedbringelse af risikoen for tilsidesættelse af forpligtelserne. FMI vil i vurderingen heraf lægge særlig vægt på, hvilke tiltag Leverandøren har igangsat med henblik på at forhindre gentagelse fremover ("self-cleaning").

FMI kan i den forbindelse vælge ikke at ophæve Aftalen, såfremt FMI vurderer, at en ophævelse ikke står i proportion (økonomisk eller på anden vis) til tilsidesættelsens karakter og Leverandørens handlinger.